

Αθήνα, 27 Οκτωβρίου 1986

Α.Π.:

Κύριο
Π. Ψυχάρη
Εκδότη-Διευθυντή
Εφημερίδας "ΤΟ ΒΗΜΑ"

Σας στέλνω ένα σύντομο σχόλιο σαν απάντηση σε πρόσφατο δικό σας για τις ΔΕΚΟ.

Χαίρομαι που μου δίνεται η ευκαιρία να σχολιάσω απόψεις της εφημερίδας σας η οποία δίνει όντως πολύ μεγάλη σημασία στα θέματα εξυγίανσης των ΔΕΚΟ.

Με εκτίμηση,

Δημ. Β. Παπούλιας

ΟΙ ΔΕΚΟ

του Δημήτρη Παπούλια

Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών

Τον τελευταίο καιρό οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ) απασχολούν όλο και περισσότερο, τόσο αυτούς που συνδέονται με τη χάραξη και την υλοποίηση πολιτικής στις ΔΕΚΟ όσο και τον απλό κόσμο που νοιώθει ότι επηρεάζεται όλο και πίο άμεσα από την πορεία τους. Η ενασχόληση αυτή είναι απόρροια δύο παραγόντων: α) της αντικειμενικής πραγματικότητας που χαρακτηρίζεται από την προβληματική οικονομική κατάσταση και την χαμηλή ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών ορισμένων μεγάλων ΔΕΚΟ, και β) του θεωρητικού ιδεολογικού προβληματισμού που έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, σχετικά με τον ρόλο που παίζει ή που θα μπορούσε να παίζει ο δημόσιος τομέας, και ειδικότερα η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας άμεσα από το κράτος, σε μία πορεία σοσιαλιστικού μετασχηματισμού ή ακόμα και στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας σε καπιταλιστικά πλαίσια.

Μια εκδήλωση αυτής της ευρείας ενασχόλησης και προβληματισμού είναι η εμφάνιση στον τύπο μιάς σειράς άρθρων και επιφυλλίδων. Στο ΒΗΜΑ της 19ης Οκτωβρίου 1986 στη στήλη "Σχόλια-Απόψεις-Διάλογος" δημοσιεύεται σχόλιο με την ευκαιρία της εξαγγελίας από τον Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας κ.Γιάννο Παπαντωνίου της κατάρτισης Νόμου Πλαίσιου για τις ΔΕΚΟ που αναφέρεται στην αντιμετώπιση που θάπρεπε να τύχουν οι Δημόσιες Επιχειρήσεις από τη Γενική Γραμματεία ΔΕΚΟ. Άμεσα ή έμμεσα βγαίνει το συμπέρασμα πως η προσέγγιση της Γενικής Γραμματείας χαρακτηρίζεται από πνεύμα είτε γραφειοκρατίας είτε ακαδημαϊκών μελετών ενώ χρειάζεται "αντιμετώπιση από άλλο επίπεδο με φαντασία, τόλμη και σύγχρονο πνεύμα". Επειδή το σχόλιο αυτό δίνει μία, θα έλεγα, εντελώς αντίθετη εντύπωση από την πραγματικότητα, θα ήθελα να αναφερθώ σύντομα στο πως η Γενική Γραμματεία αντιμετωπίζει το πρόβλημα των ΔΕΚΟ, για να επιβεβαιωθεί άλλωστε το κλείσιμο του σχόλιου - που παραδόξως αναιρεί το υπόλοιπο περιεχόμενό του - πως "μόνο η σημερινή κυβέρνηση ετόλμησε να καταπιαστεί στα σοβαρά" με ένα πρόβλημα που όντως "έχει τις ρίζες του σε προηγούμενες δεκαετίες".

Μια γρήγορη ματιά στα προβλήματα των ΔΕΚΟ είναι απαραίτητη για να γίνει καλλίτερα κατανοητός ο τρόπος αντιμετώπισής τους. Σε γενικές γραμμές μπορούμε να κάνουμε μια κατάταξη των προβλημάτων των ΔΕΚΟ σε τρεις κατηγορίες, μεταξύ των οποίων, βέβαια, υπάρχει σημαντική επικάλυψη και αλληλεξάρτηση.

Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται τα προβλήματα που προκύπτουν από την ιδιομορφία του κράτους - ιδιοκτήτη και τις σχέσεις Κράτους-ΔΕΚΟ. Αυτά αφορούν κυρίως

θέματα εποπτείας και ελέγχου των ΔΕΚΟ από το κράτος και εναρμόνισης της πορείας της κάθε επιχείρησης με την οικονομική και κοινωνική πολιτική της κυβέρνησης. Ο ευκαιριακός και απρογραμμάτιστος τρόπος με τον οποίο τις περασμένες δεκαετίες επεκτάθηκε η επιχειρηματική δραστηριότητα του κράτους και ο τρόπος που μια σειρά επιχειρήσεις έγιναν δημόσιες, συνοδεύθηκε από τη δημιουργία ενός εντελώς ανορθολογικού πλέγματος κρατικών επεμβάσεων στη λειτουργία των ΔΕΚΟ. Σαν συνέπεια, ούτε αποτελεσματική εποπτεία και έλεγχος επιτυγχάνονταν σε συνολικό επίπεδο, γιατί πολλές ΔΕΚΟ αναπτύχθηκαν ανεξέλεγκτα με τα σημερινά αρνητικά επακόλουθα, ούτε αποτελεσματικότητα γιατί παρεμβάλλονταν εμπόδια στη καθημερινή τους ζωή και λειτουργία.

Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται τα συγκεκριμένα προβλήματα που παρουσιάζει η κάθε ΔΕΚΟ, το περιβάλλον στο οποίο δρά, μονοπωλιακό-προστατευτικό ή ελεύθερη αγορά, το νομικό καθεστώς που την διέπει, την διαχρονική της ανάπτυξη, τους εσωτερικούς γραπούς και άγραφους κανονισμούς και διαδικασίες και τη γραφειοκρατική της ανάπτυξη και λειτουργία.

Στη τρίτη κατηγορία υπάγονται προβλήματα τα οποία εμφανίζονται, ουσιαστικά, σε όλες τις ΔΕΚΟ αλλά, επιπλέον, είναι χαρακτηριστικά όλης της ελληνικής οικονομίας. Τέτοια προβλήματα είναι η χαμηλή παραγωγικότητα, η έλλειψη ευελιξίας, η απουσία επιχειρηματικού σχεδιασμού και προγραμμάτων, η σύγχυση γύρω από την άσκηση κοινωνικής πολιτικής μέσα από τις ΔΕΚΟ και η απουσία ικανού και αποτελεσματικού MANAGEMENT.

Σε απόλυτη αντιστοιχία με τις τρεις αυτές κατηγορίες προβλημάτων η Γενική Γραμματεία αναπτύσσει δραστηριότητα σε τρία επίπεδα με συγκλίνοντα στόχο την αναδιάρθρωση και τη ριζική βελτίωση της λειτουργίας κάθε ΔΕΚΟ και την ορθολογικοποίηση του όλου συστήματος σχέσεων Κράτους-ΔΕΚΟ-Πολίτη.

Στο πρώτο επίπεδο μεθοδεύεται η αντικατάσταση του σημερινού πλέγματος κρατικών παρεμβάσεων με ένα σύστημα εποπτείας και αποτελεσματικού ελέγχου μέσα από βασικά οικονομικά μεγέθη. Ήδη στους 14 μήνες από τη σύσταση της Γενικής Γραμματείας έχει εγκαθιδρυθεί και λειτουργεί σύστημα αξιολόγησης των προϋπολογισμών των ΔΕΚΟ ώστε να μπαίνουν στόχοι στα έσοδα και έξοδα, με επιδίωξη τη βελτίωση του οικονομικού αποτελέσματος και να ελέγχονται οι επενδύσεις και ο δανεισμός ούτως ώστε να είναι σύμφωνα με την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Παράλληλα παρακολουθείται, με εντυπωσιακή αποτελεσματικότητα, η τήρηση της εισοδηματικής πολιτικής. Στο επίπεδο αυτό η παρέμβαση της Γενικής Γραμματείας γίνεται σε συστηματική και συνεχή βάση στη τρέχουσα λειτουργία της επιχείρησης, αλλά χωρίς αρνητικές επιπτώσεις αφού περιορίζεται στον ορισμό στόχων και στην παρακολούθηση της εξέλιξης βασικών μόνο οικονομικών μεγεθών. Οποσδήποτε συνεχίζονται ακόμη

αποσπασματικές παρεμβάσεις με αρνητικές συνέπειες σε πολλούς τομείς αλλά ήδη ξεκίνησε η διαδικασία γενικής ορθολογικοποίησης της κρατικής παρέμβασης.

Στο δεύτερο επίπεδο αντιμετωπίζονται κυρίως τα προβλήματα κάθε επιχείρησης σε μεσοχρόνιο αλλά και σε μακροχρόνιο ορίζοντα επίλυσης. Εδώ υπάγονται τα γνωστά προγράμματα οικονομικής εξυγίανσης που έχουν εκπονηθεί μέχρι στιγμής για τις 8 μεγάλες ΔΕΚΟ (Ο.Α., ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΙΚΑ, ΕΑΒ, ΕΥΔΑΠ και ΟΑΣ), και προχωρούν στο στάδιο υλοποίησης. Επιπλέον, ξεκίνησαν οι εργασίες για την εκπόνηση προγραμμάτων εξυγίανσης για άλλες 14 μικρότερες αλλά μεγάλης οικονομικής σημασίας ΔΕΚΟ. Τα προγράμματα αντιμετωπίζουν τα συγκεκριμένα προβλήματα που παρουσιάζονται σε κάθε ΔΕΚΟ, χαράσσουν κατευθύνσεις και προτείνουν μέτρα για την υλοποίησή τους. Τα προγράμματα εκπονούνται από εκπροσώπους της Γ.Γ. ΔΕΚΟ του ΥΠΕΘΟ, του καθύλην αρμόδιου Υπουργείου και από την εκάστοτε ΔΕΚΟ, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η πιό αντικειμενική εκτίμηση των προβλημάτων και να προτείνονται ρεαλιστικές λύσεις.

Στο τρίτο επίπεδο ξεκίνησε πριν λίγους μήνες μια προσπάθεια μελέτης και προώθησης, μέσα από την πρακτική εφαρμογή, των σφαιρικών θεμάτων που αγκαλιάζουν όλες ουσιαστικά, τις ΔΕΚΟ. Σε αυτά τα πλαίσια γίνεται επεξεργασία με την προοπτική να τεθούν σύντομα σε εφαρμογή στις ΔΕΚΟ, μιάς σειράς θεμάτων: επιχειρησιακός σχεδιασμός, σύνδεση αμοιβής-παραγωγικότητας, κοινωνικός ισολογισμός που σημαίνει αποτίμηση και ορθολογικοποίηση της άσκησης κοινωνικής πολιτικής μέσω των ΔΕΚΟ, απολογισμός του θεσμού της κοινωνικοποίησης και ο Νόμος Πλαίσιο. Στο τελευταίο αυτό θέμα αναφέρεται κύρια το σχόλιο του Βήματος της Κυριακής που αναφέρουμε. Το γεγονός πάντως είναι ότι οι θεωρητικές επεξεργασίες ^{που είναι αναγκαίες} και η εμπειρία που έχει αποκτήσει η Γενική Γραμματεία πρόκειται να εκφρασθούν σε ένα Νόμο Πλαίσιο ο οποίος θα οριοθετεί την επιχειρησιακή δραστηριότητα του κράτους, θα καθορίζει τις σχέσεις των ΔΕΚΟ με το κράτος, τον ιδιωτικό τομέα και τον πολίτη, και θα προσδιορίζει βασικές αρχές λειτουργίας των ΔΕΚΟ. Αυτά, βέβαια, συμπληρωματικά στο υπάρχον καθεστώς των κοινωνικοποιήσεων, ενός θεσμού που ο ένας χρόνος λειτουργίας βρίσκεται αυτή την περίοδο κάτω από ^{συστηματική} ανάλυση, ώστε να εντοπισθούν τα προβλήματα και να βελτιωθεί η λειτουργία του. Ο Νόμος Πλαίσιο δηλαδή δεν βρίσκεται στη σφαίρα των αναζητήσεων της Γ.Γ. ΔΕΚΟ αλλά είναι το επιστέγασμα συγκεκριμένης δουλειάς που γίνεται και εξελίσσεται καθημερινά με πρόθεση την αποκατάσταση των ΔΕΚΟ στη θέση που τους αξίζει.